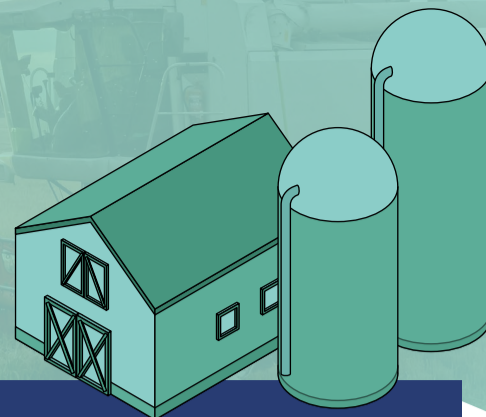
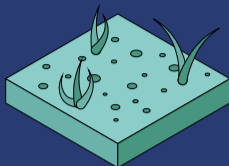

Verslaglegging resultaten

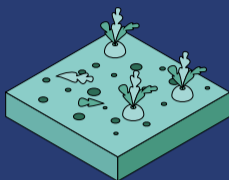
— Twentse Klimaattafels: *Landbouw*

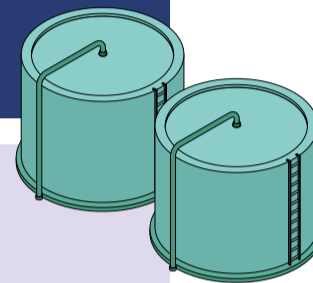
Wat is het effect van het veranderende klimaat op de landbouwsector?

Droogte komt vaker voor, maar leidt telkens tot andere effecten: soms slechte kieming van gewassen, soms meer onkruid, soms het missen van snedes. Grote clusterbuien, juist langdurige neerslag die de gewassen aantasten en verminderde biodiversiteit.

Hittestress neemt toe met negatieve gevolgen voor gewasgroei en dierenwelzijn. Koeien, varkens en kippen kunnen veel last hebben van warmte en droogte. Dit heeft bij koeien invloed op de melkproductie en de drachtigheid. De melkprijs en opbrengst staat al onder druk, terwijl klimaatadaptatie om extra investeringen vraagt. Tot slot zijn de effecten van klimaatverandering voor Twente heel specifiek: hoge zandgronden, stuwwal, geen aanvoer mogelijkheden etc. Het veranderende klimaat zorgt voor watertekorten in de landbouw, als ook in de natuur.

Belangrijke bevindingen

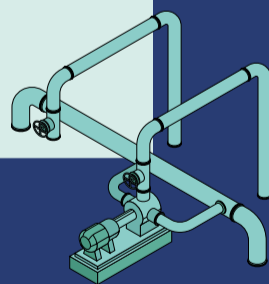
Er zijn drie soorten effecten:

1. Beïnvloedbaar door de agrariër: bijvoorbeeld het aanbrengen van ventilatie in de stal om hittestress te beperken of het optimaliseren van lokale waterhuishouding, denk aan water vasthouden bij droogteproblematiek. Daarmee worden deze effecten toch weer acceptabel (maar de bedrijfskosten hoger).
2. Niet beïnvloedbaar (accepteren): bijvoorbeeld de komst van exoten.
Afhankelijk van politieke keuzes: het waterschap kan extremen niet oplossen maar kan wel iets doen in de inrichting van het gebied en peilbeheer.

Unaniem: Dierenwelzijn mag niet aangetast worden.

Discussiepunt: De problematiek van klimaateffecten is zeer locatiespecifiek. Het hangt sterk af op welke locatie je zit: heb je de mogelijkheid om water te bufferen? Is het grasland of akkerbouw? Hoe vaak hoe lang treedt het klimaateffect op? Zit je wel of niet in een waterwingebied? Krijg je een vergoeding bij water op het land of niet?

Constatering: De denkwijze van de sector natuur en de landbouwsector is verschillend. De landbouwsector denkt voornamelijk in technische oplossingen, terwijl de sector natuur denkt in natuurlijke oplossingen.

Praktisch advies

Waterbuffers aanleggen, andere waterpeilen hanteren, ondergrondse druppelirrigatie, vrijwillige ruilverkaveling waardoor de functie van het gebied op de juiste plek ligt, meer wateraanvoer, andere gewassen telen, meer organische stoffen in de bodem, kleinere en hogere bodems watergangen, (slimme) stuwten aanleggen, een betere hoofdstructuur van groene en blauwe dooradering, ventilatie in de stallen, meer telemetrie en technische innovaties inzetten.

Strategisch advies

Meer inzetten op water vasthouden. Waterbeschikbaarheid en aanvoer vergroten (vanuit de IJssel). Verbetering van de bodemkwaliteit.

Tactisch advies

Building with nature. Een vergoeding/compensatie voor water op het land. Andere normen/peilen hanteren in het Twentse gebied.

Een goed gesprek

De landbouwsector heeft een constructief gesprek gehad waarbij er goed naar elkaar werd geluisterd. De landbouwsector heeft ook het gesprek gevoerd samen met de sector natuur. Dit leverde opbouwende discussies op. De urgentie van de droogteproblematiek werd onderstreept. Over een aantal zaken werden beide sectoren het eens, maar er zijn ook nog voldoende discussiepunten over wat de juiste oplossing is.

Hoe nu verder?

Er zijn nog veel vragen in deze sector waar geen antwoord op is. Denk aan: waar is uitbreiding van wateraanvoer mogelijk? Waar kunnen we andere peilen instellen? Waar kunnen we naar een andere norm toe? Is het concept van de eeuwige bron ook toepasbaar op de Tankenberg of Kuiperberg? Wat is het effect van druppelirrigatie en andere gewassen telen? We zijn er dus nog niet! Daarom gaan we opnieuw met elkaar aan tafel, waarbij is afgesproken dat de landbouwsector projecten aanlevert die bijdragen aan klimaatadaptatie. Samen met de projecten vanuit de sector natuur ligt de focus op prioriteren en nadenken over oplossingen. Er is behoefte om de situaties nog meer toe te snijden op Twentse problematiek zoals drinkwaterwingebieden, landbouw op peil en Vitens erbij betrekken.

